ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (piata komora)

z 10. marca 2005 *

Vo veci C-469/03,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 35 EÚ, podaný rozhodnutím Tribunale di Bologna (Taliansko) z 22. septembra 2003 a doručený Súdnemu dvoru 10. novembra 2003, ktorý súvisí s trestným konaním proti:

Filomeno Mario Miraglia,

SÚDNY DVOR (piata komora),

v zložení: predsedníčka piatej komory R. Silva de Lapuerta, sudcovia R. Schintgen (spravodajca) a P. Kūris,

generálny advokát: A. Tizzano,
tajomník: L. Hewlett, hlavná referentka,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 15. decembra 2004,

* Jazyk konania: taliančina.

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

— pán Miraglia, v zastúpení: N. Trifirò, avvocatessa,

— talianska vláda, v zastúpení: I. M. Braguglia, splnomocnený zástupca, za právnej pomoci G. Aiello, avvocato dello Stato,

— helénska vláda, v zastúpení: M. Apessos a I. Bakopoulos, ako aj M. Tassopoulou, splnomocnení zástupcovia,

— španielska vláda, v zastúpení: M. Muñoz Pérez, splnomocnený zástupca,

— francúzska vláda, v zastúpení: R. Abraham a G. de Bergues, ako aj C. Isidoro, splnomocnení zástupcovia,

— holandská vláda, v zastúpení: H. G. Sevenster a J. van Bakel, splnomocnené zástupkyne,

— švédska vláda, v zastúpení: A. Kruse, splnomocnený zástupca,

— Komisia Európskych spoločenstiev, v zastúpení: E. de March a W. Bogensberger, splnomocnení zástupcovia,

so zreteľom na rozhodnutie prijaté po vypočutí generálneho advokáta, že vec bude prejednaná bez jeho návrhov,

vyhlásil tento

Rozsudok

1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka článku 54 dohovoru, ktorým sa vykonáva Schengenská dohoda zo 14. júna 1985 uzatvorená medzi vládami štátov hospodárskej únie Beneluxu, Spolkovej republiky Nemecko a Francúzskej republiky o postupnom zrušení kontrol na ich spoločných hraniciach (Ú. v. ES L 239, 2000, s. 19; Mim. vyd. 19/002, s. 9, ďalej len „DVSD"), podpísaného 19. júna 1990 v Schengene (Luxembursko).

2 Tento návrh bol predložený v súvislosti s trestným konaním začatým proti pánovi Miraglia obvinenému spolu s inými osobami z organizovania prepravy omamných látok rovnakého druhu ako heroín do Bologne.

Právny rámec

Dohovor, ktorým sa vykonáva Schengenská dohoda

3 Podľa článku 1 protokolu, ktorým sa začleňuje *Schengenské acquis* do rámca Európskej únie, pripojeného Amsterdamskou zmluvou k Zmluve o Európskej únii a Zmluve o založení Európskeho spoločenstva (ďalej len protokol), je trinásť členských štátov Európskej únie oprávnených založiť medzi sebou užšiu spoluprácu v oblasti pôsobnosti *Schengenského acquis* tak, ako je uvedené v prílohe predmetného protokolu.

4 Do takto definovaného *Schengenského acquis* patrí predovšetkým dohoda podpísaná 14. júna 1985 v Schengene medzi vládami štátov hospodárskej únie Beneluxu, Spolkovej republiky Nemecko a Francúzskej republiky o postupnom zrušení kontrol na ich spoločných hraniciach (Ú. v. ES L 239, 2000, s. 13; Mim. vyd. 19/002, s. 3, ďalej len „Schengenská dohoda"), ako aj DVSD.

5 Podľa článku 2 ods. 1 prvého pododseku protokolu od dátumu nadobudnutia platnosti Amsterdamskej zmluvy sa *Schengenské acquis* okamžite uplatňuje v trinástich členských štátoch uvedených v článku 1 tohto protokolu.

6 Podľa článku 2 ods. 1 druhého pododseku druhej vety protokolu Rada Európskej únie jednomyseľne prijala 20. mája 1999 rozhodnutie 1999/436/ES, ktorým sa v súlade s príslušnými ustanoveniami Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva a Zmluvy o Európskej únii stanovuje právny základ pre všetky ustanovenia alebo

rozhodnutia, ktoré tvoria *Schengenské acquis* (Ú. v. ES L 176, s. 17; Mim. vyd. 19/001, s. 152). Z článku 2 v kombinácii s prílohou A tohto rozhodnutia vyplýva, že Rada stanovila články 34 EÚ a 31 EÚ, ktoré sú súčasťou hlavy VI Zmluvy o Európskej únii, nazvanej „Ustanovenia o spolupráci v oblasti spravodlivosti a vnútorných záležitostí", za právny základ pre články 54 až 58 DVSD.

7 Tieto články patria do kapitoly 3 s názvom „Zákaz dvojitého trestu", ktorá je súčasťou hlavy III, nazvanej „Polícia a bezpečnosť". Podľa spomínaného článku 54 platí:

„Osoba právoplatne odsúdená jednou zo zmluvných strán nesmie byť pre ten istý čin stíhaná inou zmluvnou stranou, a to za predpokladu, že v prípade odsúdenia bol trest už odpykaný alebo sa práve odpykáva, alebo podľa práva štátu, v ktorom bol rozsudok vynesený, už nemôže byť vykonaný."

Európsky dohovor o vzájomnej pomoci v trestných veciach

8 Článok 2 písm. b) Európskeho dohovoru o vzájomnej pomoci v trestných veciach podpísaného 20. apríla 1959 v Štrasburgu (ďalej len „Európsky dohovor o vzájomnej pomoci"), stanovuje:

„Pomoc možno odmietnuť:

...

b) ak sa dožiadaná strana domnieva, že vykonanie dožiadania by bolo zrejme na úkor jej zvrchovanosti, bezpečnosti, verejného poriadku alebo iných základných záujmov jeho štátu."

9 Holandské kráľovstvo k článku 2 písm. b) Európskeho dohovoru o vzájomnej pomoci vyslovilo túto výhradu:

„Vláda Holandského kráľovstva si vyhradzuje právo neposkytnúť pomoc:

...

b) ak sa týka stíhania alebo konania nezlučiteľného so ‚zákazom dvojitého trestu',

c) ak sa týka vyšetrovania skutkov, za ktoré je obvinený stíhaný v Holandsku."

Holandská právna úprava

10 Podľa článku 36 holandského trestného poriadku:

„1. Ak sa v konaní o obžalobe nepokračuje, môže súdny orgán rozhodujúci vo veci samej, ktorý ako posledný vec prejednával, vysloviť na žiadosť obvineného, že trestné stíhanie sa skončilo.

2. Súdny orgán si môže vyhradiť rozhodnúť o žiadosti vždy do určitej lehoty, ak prokurátor predloží skutočnosti, z ktorých vyplynie, že stíhanie bude pokračovať.

3. Pred tým, ako súdny orgán rozhodne, predvolá priamo dotknutú osobu, o ktorej vie, na účely jej vypočutia v súvislosti so žiadosťou obvineného.

4. Uznesenie sa bezodkladne doručí obvinenému."

11 Článok 255 tohto poriadku ustanovuje:

„1. Potom, ako sa rozhodne o zastavení trestného stíhania, či už na základe obvinenému doručeného uznesenia o skončení trestného stíhania alebo na základe doručenia o zastavení ďalšieho stíhania, bez toho, aby v tomto poslednom prípade bol dotknutý článok 12i alebo článok 246, obvinený nemôže byť opätovne stíhaný za ten istý skutok, s výnimkou prípadu, že sa predložia nové dôkazy.

2. Novými dôkazmi môžu byť výlučne výpovede svedkov alebo výpoveď obvineného a listinné dôkazy, dokumenty a zápisnice, ktoré boli zistené neskôr, alebo ktoré neboli predtým preskúmané.

3. V podobnom prípade obvinený môže byť predvolaný na pojednávanie pred Rechtbank iba po vykonaní prípravného vyšetrovania v súvislosti s novými dôkazmi...“

12 Na záver vo vzťahu k vzájomnej pomoci v trestných veciach článok 552-1 holandského trestného poriadku ustanovuje:

„1. Žiadosti sa nevyhovie:

...

b) ak by sa jej vyhovením smerovalo k poskytnutiu spolupráce so stíhaniami alebo s rozhodovaním o obžalobe, ktorá je nezlučiteľná so zásadou, ktorú nepriamo obsahujú článok 68 trestného zákona a článok 255 ods. 1 tohto zákona,

c) ak je podaná na účely vyšetrovania, ktoré sa týka skutkov, za ktoré je obvinený stíhaný v Holandsku...“

Konanie vo veci samej a prejudiciálna otázka

13 V rámci vyšetrovania vedeného v spolupráci medzi talianskymi a holandskými úradmi bol 1. februára 2001 v Taliansku zadržaný pán Miraglia na základe uznesenia o preventívnej väzbe, ktoré vydal vyšetrovací sudca Tribunale di Bologna.

14 Pán Miraglia bol obvinený spolu s inými osobami z organizovania prepravy 20,16 kg omamných látok rovnakého druhu ako heroín z Holandska do Bologne, toto konanie je trestným činom podľa článku 110 talianskeho trestného zákona a článku 80 dekrétu prezidenta republiky č. 309/90, ktoré upravujú aj výšku trestu.

15 Vyšetrovací sudca Tribunale di Bologna na predbežnom pojednávaní 22. januára 2002 rozhodol o prepustení pána Miraglia z väzby a o nahradení preventívnej väzby domácou väzbou. Tribunale di Bologna následne nahradil domácu väzbu povinnosťou zdržiavať sa v Mondragone (Taliansko) a nakoniec zrušil akékoľvek preventívne opatrenie, takže obvinený má v súčasnosti úplnú slobodu pohybu.

16 Súčasne bolo proti pánovi Miraglia začaté trestne konanie holandskými justičnými orgánmi pre ten istý trestný čin prepravy približne 30 kg heroínu z Holandska do Talianska.

17 V súvislosti s týmto činom bol pán Miraglia zatknutý holandskými úradmi 18. decembra 2000 a prepustený 28. decembra 2000. Gerechtshof te Amsterdam (Holandsko) 17. januára 2001 zamietol odvolanie prokurátora proti uzneseniu Rechtbank te Amsterdam (Holandsko), ktorým bol zamietnutý návrh na predĺženie väzby.

18 Trestné konanie proti obvinenému bolo skončené 13. februára 2001 bez toho, aby bol odsúdený na trest, alebo aby mu bola uložená akákoľvek iná sankcia. V rámci tohto konania prokurátor Holandskej kráľovnej nepodal obžalobu na obvineného. Zo spisu vyplýva, že sa takto rozhodol z dôvodu začatia trestného stíhania pre tie isté skutky v Taliansku.

19 Rechtbank te Amsterdam uznesením z 9. novembra 2001 rozhodol o poskytnutí náhrady za ujmu, ktorá vznikla obvinenému v súvislosti s vykonanou väzbou a odmenou za výdavky obhajcu.

20 Prokuratúra Rechtbank te Amsterdam listom zo 7. novembra 2002 zamietla žiadosť Tribunale di Bologna o vzájomnú pomoc na základe výhrady vyslovenej Holandským kráľovstvom vo vzťahu k článku 2 písm. b) Európskeho dohovoru o vzájomnej pomoci, keďže Rechtbank „skončil konanie bez uloženia trestu".

21 Talianska prokuratúra poslala 10. apríla 2003 holandským justičným orgánom žiadosť o poskytnutie informácií o výsledku trestného konania začatého proti pánovi Miraglia a o spôsobe skončenia tohto konania na účely posúdenia relevantnosti tohto konania so zreteľom na článok 54 DVSD.

22 Holandská prokuratúra informovala listom z 18. apríla 2003 taliansku prokuratúru o zastavení trestného stíhania proti pánovi Miraglia bez toho, aby uviedla postačujúce údaje pre taliansku stranu o prijatom opatrení a jeho obsahu. Holandská prokuratúra uviedla, že ide o „konečné rozhodnutie sudcu", z ktorého vyplýva zákaz podľa článku 255 holandského trestného poriadku akéhokoľvek ďalšieho stíhania pre rovnaké trestné skutky a znemožňuje akúkoľvek súdnu pomoc zahraničným úradom s výnimkou prípadu, že vyjdú najavo nové dôkazy proti pánovi Miraglia. Holandské justičné orgány dodali, že článok 54 DVSD predstavuje prekážku poskytnutia akejkoľvek pomoci na žiadosť talianskeho štátu.

23 Podľa vnútroštátneho súdu sa holandské úrady rozhodli nezačať trestné stíhanie proti pánovi Miraglia z dôvodu, že medzičasom bolo proti nemu začaté trestné

konanie v Taliansku za rovnaké trestné činy. Toto posúdenie vyplýva z „preventívneho" uplatnenia zásady *ne bis in idem.*

24 Podľa Tribunale di Bologna je však tento výklad článku 54 DVSD chybný, pretože zbavuje oba dotknuté štáty akejkoľvek konkrétnej možnosti skutočne preskúmať zodpovednosť obvineného.

25 Takto vykladaný článok 54 DVSD by znemožnil holandským úradom trestne stíhať pána Miraglia z dôvodu, že v Taliansku prebieha trestné konanie za rovnaké skutky, a zároveň by znemožnil talianskym úradom posúdiť zodpovednosť obvineného.

26 Vnútroštátny súd dodáva, že aj za predpokladu, že by nevyslovil, na rozdiel od holandských úradov, že v tomto prípade sa uplatní zásada *ne bis in idem* a rozhodol by o pokračovaní trestného konania, bol by nútený posudzovať zodpovednosť pána Miraglia bez výdatného príspevku, ktorý predstavujú dôkazy získané holandskými úradmi, a bez ich pomoci.

27 Za týchto okolností sa Tribunale di Bologna rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru túto prejudiciálnu otázku:

„Má sa uplatniť článok 54 [DVSD], ak súdne rozhodnutie prijaté prvým členským štátom spočíva v zastavení trestného stíhania bez toho, aby bolo vydané rozhodnutie vo veci samej a bolo prijaté iba na základe toho, že bolo začaté trestné stíhanie v inom členskom štáte?"

O prejudiciálnej otázke

28 Svojou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa zásada *ne bis in idem* upravená v článku 54 DVSD uplatňuje na rozhodnutie justičných orgánov členského štátu, ktorým bolo skončené konanie potom, ako sa prokurátor rozhodol nepokračovať v konaní z jediného dôvodu začatia trestného stíhania v inom členskom štáte proti tomu istému obvinenému a za tie isté skutky bez rozhodnutia vo veci samej.

29 Zo znenia článku 54 DVSD vyplýva, že osoba „právoplatne odsúdená" jedným z členských štátov nesmie byť pre ten istý čin stíhaná iným členským štátom.

30 Súdne rozhodnutie, akým je rozhodnutie vydané vo vnútroštátnom konaní, ktoré bolo vydané po tom, ako sa prokurátor rozhodol nepokračovať v trestnom konaní z jediného dôvodu začatia trestného stíhania v inom členskom štáte proti tomu istému obvinenému a za tie isté skutky bez rozhodnutia vo veci samej, však nemôže predstavovať právoplatné rozhodnutie o odsúdení tejto osoby v zmysle článku 54 DVSD.

31 Tento výklad uvedeného článku 54 sa nanucuje o to viac, že je jediným, ktorý uprednostňuje predmet a cieľ tohto ustanovenia pred procesnými hľadiskami, ktoré sa menia v závislosti od dotknutých členských štátov, a ktorý zabezpečuje užitočné uplatnenie tohto článku.

32 Je totiž nepochybné, že cieľom článku 54 DVSD je vylúčiť to, aby osoba nebola z dôvodu, že vykonáva svoje právo na voľný pohyb, stíhaná pre tie isté skutky na území viacerých členských štátov (rozsudok z 11. februára 2003, Gözütok a Brügge, C-187/01 a C-385/01, Zb. s. I-1345, bod 38).

33 Výsledkom uplatnenia tohto článku na rozhodnutie o skončení trestného konania, akým je rozhodnutie vo vnútroštátnej veci, by bolo sťaženie, resp. znemožnenie akejkoľvek konkrétnej možnosti potrestať v dotknutých členských štátoch protizákonné konanie obvineného.

34 Na jednej strane, uvedené rozhodnutie o skončení konania bolo prijaté justičnými orgánmi členského štátu bez toho, aby bolo posúdené protizákonne konanie obvineného. Na druhej strane, začatie trestného konania v inom členskom štáte za tie isté skutky by bolo ohrozené, aj keď by začatie tohto konania odôvodňovalo vzdanie sa možnosti pokračovať v konaní zo strany prokuratúry v prvom členskom štáte. Tento dôsledok by bol zjavne v rozpore so samotným účelom ustanovení hlavy VI Zmluvy o Európskej únii, ako ho definuje článok 2 prvý odsek štvrtá zarážka EÚ, teda „zachovávať a rozvíjať úniu ako priestor slobody, bezpečnosti a práva, v ktorom je zaručený voľný pohyb osôb spolu s príslušnými opatreniami týkajúcimi sa ochrany vonkajších hraníc, azylu, prisťahovalectva a prevencie a boja proti zločinnosti".

35 Z týchto dôvodov je potrebné odpovedať na položenú otázku tak, že zásada *ne bis in idem* upravená v článku 54 DVSD sa neuplatňuje na rozhodnutie justičných orgánov členského štátu, ktorým bolo skončené trestné konanie po tom, ako sa prokurátor rozhodol nepokračovať v trestnom stíhaní z jediného dôvodu začatia trestného stíhania v inom členskom štáte proti tomu istému obvinenému a za tie isté skutky bez rozhodnutia vo veci samej.

O trovách

36 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (piata komora) rozhodol takto:

Zásada *ne bis in idem* upravená v článku 54 dohovoru, ktorým sa vykonáva Schengenská dohoda zo 14. júna 1985 uzatvorená medzi vládami štátov hospodárskej únie Beneluxu, Spolkovej republiky Nemecko a Francúzskej republiky o postupnom zrušení kontrol na ich spoločných hraniciach, podpísaného 19. júna 1990 v Schengene, sa neuplatňuje na rozhodnutie justičných orgánov členského štátu, ktorým bolo skončené trestné konanie po tom, ako sa prokurátor rozhodol nepokračovať v trestnom stíhaní z jediného dôvodu začatia trestného stíhania v inom členskom štáte proti tomu istému obvinenému a za tie isté skutky bez rozhodnutia vo veci samej.

Podpisy